

KAJ JE FILOZOFIJA?

1. K dobrinam, katerih posest resnično odlikuje posedovalca, spada spoznanje. Kakšno bolj kot drugo. In če komu verjamemo, da deleži na najbolj vzvišenem vedenju, ga častimo kot "modreca". Vzvišeno je vedenje, katerega predmet je vzvišen. Najbolj vzvišen predmet pa je Bog, ki je spoznat iz svojih del in se mu (med vsem, kar spada v naše izkustvo, najmanj) duša bliža s svojim upanjem v nesmrtno, bolj in bolj razširjajoče se in v neskočno izpopolnjujoče se življenje. Vzvišenost Boga nam onemogoča, da bi ga lahko dojeli na popolnoma ustrezen način. Neskočno dobro raz- bija vse pojmovne ovire. Le negativna in analogna določila se izkazujejo kot možna. "Človeški razum", je dejal zaradi tega že Aristotel, "je enak očem netopirja, ki vidi najmanj prav tedaj, ko je luč najsvetlejša." Kljub temu čutimo presežno vrednost tega dožemanja kot spoznavanja najvišjega dobra. Nobeno drugo vedenje, pravi isti veliki mojster vsakršnega vedenja, ni tako srečno, da, blaženo kot to. Modri se z njim srečuje, meni Aristotel, tako, kakor ljubeči z ljubljenim, ko ga uzre v daljni daljavi. Pogled nanj mu kljub temu daje neprimerljivo večji užitek, kakor bi mu ga mogel podeliti pogled na isto bitje z veliko jasnejše bližine.

2. Zrenje je tako nepopolno in slast zrenja tako neizmerna! - je to zapopadljivo, če se na eni strani modri komaj upa reči, da zre, a na drugi strani glasno oznanja srečo, ki jo uživa v tem zrenju ter govori o ljubezni, v kateri tu izžareva? - Ime modreca bi zato najraje odklonil (to, meni Heraklit, pripada le bogu samemu), medtem ko brez pomislov sprejema ime modrost ljubečega. In tako je prišlo do tega, da se najvišja od človeških znanosti dandanes tudi čisto na splošno sploh ne imenuje več sophia, tj. modrost, marveč filozofija, tj. ljubezen do modrosti.

3. V njeno območje poleg obeh teoretiških disciplin, metafizike ali teologije in psihologije ali nauka o duši uvrščamo še nekatere praktične veje znanja, zlasti etiko, logiko in estetiko. V resnici izvirajo te iz

psihologije, čisto podobno kot strojništvo, agrikultura in medicina iz teoretičnega dela naravoslovja.

prev. T. Hribar

Opomba: napisano leta 1901; prevedeno iz knjige: Franz Brentano, **Religion und Philosophie**, Franke, Berlin 19545, str. 89-90.